

Muizenonderzoek Weemselerveld, Albergen

Definitief

Opdrachtgever:

BJZ.NU
De heer N. van Benthem
Twentepoort Oost 16A
7609 RG ALMELO
T 0546-454466
E niels@bjz.nu
I www.bjz.nu

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 5524

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
V. De Lenne	G. Lubbers	17-9-2012

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding en doel.....	2
2. GEBIEDSKARAKTERISTIEK.....	3
2.1 Huidige situatie	3
2.2 Ruimtelijke ontwikkeling	3
3. FLORA- EN FAUNAWET	4
4. METHODE.....	5
5. RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING.....	6
5.1 Voorkomen en functie	6
5.2 Effecten en ontheffing	8
6. CONCLUSIE EN SAMENVATTING	9

LITERATUURLIJST

BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET

BIJLAGE 2: LOCATIES UITGEZETTE RAAIEN

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Naar aanleiding van de geplande ruimtelijke ontwikkeling in het gebied Weemselerveld te Albergen is een onderzoek uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. Tijdens dit onderzoek is geconcludeerd dat binnen het plangebied Weemselerveld geschikt habitat voor de strikt beschermde veldspitsmuis aanwezig is. Bovendien ligt het gebied binnen het verspreidingsgebied van veldspitsmuis. Om die reden is geadviseerd om een aanvullend veldonderzoek naar deze soort uit te voeren. In September 2012 is dit aanvullende muizenonderzoek uitgevoerd.

Doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de aanwezigheid van veldspitsmuis en de effecten van de voorgenomen ontwikkeling op deze soort. Onderliggende rapportage gaat in op de resultaten van het muizenonderzoek.

Figuur 1 geeft een overzicht van de ligging en begrenzing van het plangebied.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van het plangebied Weemselerveld te Albergen .

2. GEBIEDSKARAKTERISTIEK

2.1 Huidige situatie

Het projectgebied ligt aan de zuidoostkant van Albergen en grenst aan de bebouwde kom. Het plangebied omvat een agrarisch perceel dat in gebruik is als grasland. Dit grasland wordt intensief gebruikt en wordt begraaasd door vee. Het noordelijke deel van het projectgebied is inmiddels buiten agrarisch gebruik en verruigd. In het projectgebied is tevens een boerderij aanwezig die gedeeltelijk gesloopt zal worden. Het opgaande groen in het plangebied bevindt zich voornamelijk langs de openbare weg (Weemselerweg) en rond de aanwezige erven. Aan de zuidkant van het plangebied is een houtwal aanwezig.

Onderstaande foto's geven een impressie van het plangebied en de directe omgeving:

Afbeelding 1 Overzicht van het projectgebied.

Afbeelding 2 De aanwezige houtwal in het projectgebied.

Afbeelding 3 Kleinschaliger karakter aan de westkant van het projectgebied (blijft behouden).

Afbeelding 4 Het noordelijke deel van het projectgebied.

2.2 Ruimtelijke ontwikkeling

De initiatiefnemer is voornemens woningen te realiseren in het plangebied. De aanwezige beplanting (voornamelijk zomereiken) bevindt zich voornamelijk langs de randen en zal behouden blijven. Mogelijk wordt de aanwezige houtwal aan de zuidkant van het projectgebied wel verwijderd. In het plangebied bevinden zich geen watervoerende watergangen. De sloten aan de randen van het projectgebied blijven ongewijzigd aanwezig.

3. FLORA- EN FAUNAWET

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

4. METHODE

Het onderzoek naar veldspitsmuis is uitgevoerd met behulp van zgn. 'life-traps' (type Longworth en Heslinga). Het muizenonderzoek is uitgevoerd in de periode van 31 augustus 2012 tot en met 6 september 2012 onder gunstige weersomstandigheden; circa 15 °C (gemiddelde temperatuur), weinig wind en droog weer.

Het lifetrap-onderzoek is uitgevoerd conform algemeen geldende onderzoeksrichtlijnen (standaardmethode/IBN-methode).

In totaal zijn 100 vallen geplaatst op 6 locaties (raaien). Per raai zijn minstens 10 vallen geplaatst en op iedere vallocatie zijn twee vallen naast elkaar neergezet. De valparen lagen ongeveer 10 meter uit elkaar. De vallen zijn geplaatst in zo optimaal mogelijk habitat van de soort; grazig terrein met graspollen voor dekking en als uitvalsbasis naar voedsel op de zonnige, open delen tussen de pollen. In bijlage 2 zijn de locaties van de raaien weergegeven.

De vallen zijn op vrijdag 31 augustus 2012 geplaatst. Daarbij zijn de vallen gevuld met hooi en aas (meelwormen, konijnenvoer, pindakaas en appel) en op 'safe' gezet. Door de vallen op safe te zetten kunnen de muizen wennen aan de vallen en ongestoord de vallen in en uit lopen (prebait-periode).

Na een prebait-periode van 3 dagen zijn de vallen op maandagavond 3 september 2012 op scherp gezet en gedurende 5 momenten rond zonsondergang en zonsopkomst gecontroleerd. In totaal zijn dit $100 \times 5 = 500$ vangmomenten. Tijdens de controles is tevens gecontroleerd of er voldoende (droog) hooi en aas aanwezig was en dit is eventueel vervangen of aangevuld.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd door V. de Lenne werkzaam als ecologisch adviseur bij Eelerwoude in Goor. Hij heeft meerjarige ervaring bij de uitvoering van diverse flora- en faunaonderzoeken, waaronder muizenonderzoek.

Afbeelding 5 & 6. Biotoop waarin voornamelijk gevangen is, pollenstructuur met her en der open zandige stukjes.

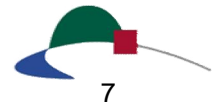
5. RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING

5.1 Voorkomen en functie

Het onderzoek naar veldspitsmuis heeft zich voornamelijk gericht op het noordelijke deel van het projectgebied. Dit deel bestaat uit een grazige pioniersvegetatie met pollen witbol en pitrus afgewisseld met open delen. In soortgelijk biotoop in Vasse (Teerkoelen van Vasse) zijn in oktober 2007 vijf veldspitsmuizen gevangen (Snaak, 2008).

Tijdens het muizenonderzoek in het Weemselerveld is met behulp van lifetraps de aanwezigheid van tenminste 4 muizensoorten bekend geworden (tabel 1). Het gaat om algemeen voorkomende soorten; veldmuis, bosmuis, rosse woelmuis en bosspitsmuis. De veldspitsmuis is tijdens het onderzoek niet gevangen. Verwacht wordt dat de bosspitsmuis spec. tweekleurige bosspitsmuizen zijn. In Overijssel komen twee soorten bosspitsmuizen voor: gewone (driekleurige) bosspitsmuis en de tweekleurige bosspitsmuis. Beide soorten zijn moeilijk van elkaar te onderscheiden en determinatie op basis van uiterlijke kenmerken alleen is dan ook zeer twijfelachtig (*Hoekstra et al., 2010*). Op basis van de huidige verspreidingsgegevens en waargenomen kenmerken wordt uitgegaan van de tweekleurige bosspitsmuis.

Met een totaal van 110 vangsten van de in totaal 500 vangmomenten komt het vangstpercentage op 22%. Veldmuis is het meest gevangen (77,3% van alle vangsten), gevolgd door bosspitsmuis (14,5%), bosmuis (7,3%), en rosse woelmuis (0,9%)

Tabel 1. Muizenvangst per raai en vangmoment.

Raainummer	Aantal lifetraps	Vangmomenten					Totaal
		04-09-12 (ochtend)	04-09-12 (avond)	05-09-12 (ochtend)	05-09-12 (avond)	06-09-12 (ochtend)	
1	20	5 VM, 2 BSP, BM	4 VM, 1 BSP	2VM, 1 BSP	3 VM, 1 BSP	1 VM, 1 BSP	15 VM, 6 BSP, 1 BM
2	20	3 VM, 1 BSP	2 VM, 1 BSP	2 VM, 1 BSP	4VM, 1 BSP	1 VM, 1 BSP	12 VM, 5 BSP
3	15	5 VM, 1BSP	2 VM	3 VM	3 VM	2 VM	15 VM, 1 BSP
4	15	4 VM	4 VM	3 VM	2 VM	1 BSP	13 VM, 1 BSP
5	15	3 VM, 1 BSP	3 VM	4 VM, 1 BSP, BM	3 VM	3 VM, BSP	16 VM, 3 BSP, BM
6	15	3VM	5 VM	4 VM, 2BM	2 VM, BM	4 BM, RW	14 VM, 6 BM, 1 RW
Totaal	100						85 VM, 16 BSP, 8 BM, 1 RW

Legenda	
BM	Bosmuis
RW	Rosse woelmuis
VM	Veldmuis
BSP	Gewone bosspitsmuis

5.2 Effecten en ontheffing

Het lifetraponderzoek heeft de aanwezigheid van tenminste 4 muizensoorten aangetoond. Het onderzoek heeft zich vooral gericht op de strikt beschermde veldspitsmuis. De veldspitsmuis werd niet gevangen. Ook andere beschermde muizensoorten zijn niet aangetroffen. Er worden dan ook geen effecten verwacht van de voorgenomen ontwikkelingen op veldspitsmuis. Het aanvragen van een ontheffing voor het aantasten van leefgebied, verstoren of doden van de veldspitsmuis is niet noodzakelijk.

6. CONCLUSIE EN SAMENVATTING

Het lifetraponderzoek heeft de aanwezigheid van tenminste 4 muizensoorten aangetoond. Het gaat om algemeen voorkomende soorten; bosspitsmuis, veldmuis, bosmuis en rosse woelmuis. Veldmuis is het meest gevangen (77,3% van alle vangsten) gevolgd door bosspitsmuis (14,5%), bosmuis (7,3%), en rosse woelmuis (0,9%)

De veldspitsmuis of andere beschermde muizensoorten werden niet gevangen. Er worden dan ook geen effecten verwacht van de voorgenomen ontwikkelingen op de veldspitsmuis. Het aanvragen van een ontheffing voor het aantasten van leefgebied, verstoren of doden van de veldspitsmuis is niet noodzakelijk. Voorgenomen ontwikkelingen kunnen zonder extra maatregelen met betrekking tot veldspitsmuis uitgevoerd worden.

LITERATUURLIJST

Douma, M., C.P.M. Zoon & A.D. Bode, 2011. *De Zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010*. Uitgeverij Profiel, Bedum

Hoekstra, B. et al., december 2010. *Werkatlas Zoogdieren van Overijssel*. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Koninklijke Vermande, 1999-2007. *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Snaak, G., 2008. *Prooidieren kerkuil in Noordoost-Nederland en het graafschap Bentheim (1992-2007)*. Natuur- en milieuvereniging Het Stroomdal, Schoonebeek.

BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval

verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

BIJLAGE 2: LOCATIES UITGEZETTE RAAIEN

